



Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 35 Volume: 7 Issue: 35

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**ANADOLU ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDETE MARUZ KALMA FAKTÖRLERİ***
**ANADOLU UNIVERSITY PHYSICAL EDUCATION AND SPORT SCHOOL STUDENTS'
EXPOSURING FACTORS TO VIOLENCE***

Gülsün AYDIN**

Dilek YALIZ SOLMAZ***

Öz

Türkiye’de okuldaki şiddet olaylarının giderek bir artış eğilimi içerisine girdiği ifade edilmektedir. Konuya ilişkin olarak okulların güvenli mekanlar olmaktan çıktığı yönündeki bazı iddialar, bütün insanları rahatsız etmeye ve şiddet üzerinde düşünmeye, konuşmaya, bilimsel araştırmalara teşvik etmekte ve bu sorunun kaygı verici boyutunu ortaya koymasından önem taşımaktadır. Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin etkisini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Araştırma kapsamında Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden olmak üzere toplam 199 öğrenci çalışma evreni olarak alınarak, örneklem alma yoluna gidilmeyip “kendini örnekleyen evren” çalışma evreni olarak kabul edilmiştir. Literatür taraması yapılarak ve uzman görüşü alınarak Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin belirlenmesine yönelik anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda eğitim yaşantılarında %76.92’si şiddete uğramadıklarını, % 23.08’i şiddete uğradıklarını, spor yaşantılarında %71.80’i şiddete uğramadıklarını, % 28.20’i uğradıklarını evde ise %93.59’u şiddete uğramadıklarını, % 6.41’i şiddete uğradıklarını belirtmektedir. Evde ve sporda şiddete uğrama oranı okul ile karşılaştırıldığında evdeki şiddete göre okulda ve sporda daha fazla şiddete uğradıkları görülmektedir. Okulda en çok öğretmenlerinden, sporda antrenörlerinden, evde ise en çok babalarından şiddet gördükleri bulunmuştur.

Anahtar Kavramlar: Şiddet, Şiddete Uğrama Faktörleri, Sporda Şiddet.

Abstract

It is stated that violence at school is having a tendency to increase in Turkey. It is important to talk, think and study about this subject to determine the dimensions of violence at schools and to take precautions. The aim of the study is to determine the thoughts and attitudes of Anadolu University Physical Education and Sport School students about violence and the factors exposing to violence. A questionnaire, consisted of two parts, was used in the study to collect the data. First part of the questionnaire is to determine the thoughts and attitudes of students about violence and the factors of exposing to violence. Second part of the questionnaire is consisted of demographics characteristics of the students. Questionnaire was applied to a total of 199 first, second, third, fourth grades bachelor students at Anadolu University, Physical Education and Sports Teaching Department. SPSS 12 packet program was used for statistical analyze. The sampling was of whom 41% were women and 59% were men. The results of this study show that, %1.28 of students pointed out that they have no friend, %14.10 they are in a group with 1-3 friends, %12.82 they are in a group with 3-5 friends, %71.80 they are in a group with 5 and more friends. The results also show that %92.30 of them defined that they take decisions together in the group and %3.85 of them defined that

* Bu çalışma 7-9 Kasım 2014 tarihlerinde Konya/Türkiye’de düzenlenen 13. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde poster olarak sunulmuştur.

** Yard. Doç. Dr. Gülsün AYDIN, Anadolu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü

***Yard. Doç. Dr. Dilek YALIZ SOLMAZ, Anadolu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

the cleverest one takes the decisions. According to answers about violence; they pointed out that they don't exposure to violence in their education life (%76.92), in their sport life (%71.80), at their special life (%93.59) but they pointed out that exposure to violence in their education life (% 23.08), in their sport life (% 28.20), at their special life (% 6.41). In brief, the results of the current study is exposing in education and sport life is more than in special life. In conclusion, students exposure to violence mostly by their teacher in their education life, by their trainers in their sport life and by their father at home. Future researches about violence and especially in sport could be extended to include a wider demographic base to further explore the extent to which the findings are generalizable.

Keywords: Violence, Violence Exposing Factors, Violence in Sport.

Giriş

Okulda başlayan ya da yeni fark edilen bir şiddet dalgası, bütün insanları rahatsız etmeye ve şiddet üzerinde düşünmeye, konuşmaya, bilimsel araştırmalara teşvik etmektedir (Yapıcı, 2006: 206-214). Bir başka kişiye yönelik zarar verici eylem olan şiddet, farklı disiplinlerin ve toplumun işbirliğini gerektiren, önlenabilir önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Her geçen gün şiddetin günlük yaşamımızda daha çok yer aldığı görülmektedir (Güler ve diğerleri, 2002: 128-134).

Şiddet içgüdüsel olarak var olan ve çevre etkenlerden kaynaklanan bir davranış olarak görülür. Şiddete yol açan temel etkenler anne, baba, çocuk, aile ilişkisi içerisinde sürdürülen şiddet içeren davranışlardır. Sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler şiddet oluşumunda rol oynarlar. Her geçen gün şiddetin günlük yaşamımızda daha çok yer aldığı görülmektedir. Şiddetin bu denli yoğun olarak günlük yaşamda yer alması da şiddetin kanıksanmasına yol açmaktadır. Şiddet ayrıca bir problem çözme aracı olarak kullanıldığından, bu kanıksama şiddetin birçok boyutta kullanılmasına ve çok çeşitli şekillerde karşımıza çıkmasına neden olmaktadır (Koçöz, 2011: 247).

Şiddet, kelime anlamı olarak, insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluğu dile getirmektedir (Ayan, 2006: 192). Fransız filozofu Jean-Marie Domenach'a göre şiddet, psikolojik, ahlaksal ve siyasal olmak üzere üç temel açıdan ele alınabilir. Bu yönleri tarihsel gelişim süreci içerisinde, farklı zamanlarda yaşamış düşünürlerin şiddet tanımlamalarında açıkça görmek mümkündür (Ayan, 2006: 197).

Duygusal, fiziksel, sözel, cinsel, siyasal ve daha birçok boyutta kendini gösteren şiddet olgusu (Güler ve diğerleri, 2002), insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluğunu dile getirmektedir (Ayan, 2007: 206-214). Şiddet kavramına ilişkin çok sayıda tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir (Kızmaz, 2006: 47-70). Özönder'in aktarmasına göre; bir bireyin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki veya herhangi bir şekildeki davranış biçimi şiddettir (Özönder ve diğerleri, 2005). Holmes'a göre; şiddet, verimsiz bir sistemin harcanmış enerjisidir. Bir birine karşılıklı bağımlı olan sistemler verimli biçimde işlemezse şiddet ortaya çıkmaktadır (Özönder ve diğerleri, 2005).

Şiddet, bir bireyin yaralanma ve ölümüne neden olan ya da gelişmesini engelleyen fiziksel, psikososyal veya cinsel olarak uygulanan kasıtlı davranışlardır. Kapsamlı şiddet tanımından biri de, Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı tanımdır. Dünya sağlık örgütü (2002) şiddeti; "bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluk veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen, tehdit ya da fiziksel zor kullanma olarak tanımlamaktadır (Kızmaz, 2006: 47-70).

Tanımlardan şiddetin hem fiziksel hem de fiziksel olmayan olumsuz davranış biçimine vurgu yapan bir içerikte kullanıldığı görülmektedir. Ancak, şiddeti daha çok "aşırı fiziksel güç kullanımı" ile sınırlayan tanımlara da (Stuart, 2000: 16-30) rastlamak mümkündür. Fakat şiddeti genelde algılandığı gibi yalnızca "fiziksel zarar" ile açıklamak yeterli değildir. Ruhsal anlamda da bireyde ya da toplumsal boyutta değişken sürelerde, hatta kalıcı etkileri olabilir. Şiddetin biçimlerine göre gözden geçirildiğinde, fiziksel, duygusal-psikolojik, sözel, cinsel, ekonomik ve daha pek çok davranış, şiddet biçimleri ortaya çıkmaktadır (Özönder ve diğerleri, 2005). Son bir yıl içerisinde fiziksel bir kavga içinde yer alma; yaşamı boyunca bir kez dahi bir

silah taşıma veya ateşli silah dışındaki çakı, bıçak, jilet gibi kesici aletler taşımak da şiddet davranışı kapsamında değerlendirilmelidir. Şiddet içerikli davranışlar arasında öfke patlamaları, vurmak, tekmelemek, itmek, yaralamak, kavga etmek, başkaları ile ilgili tehditler savurmak ya da yaralamaya çalışmak, hayvanlara yönelik acımasız davranışlar, yangın çıkarmaya teşebbüs etmek ve eşyalara bilerek zarar vermek sayılabilir (http).

Şiddet davranışının önde gelen risk faktörleri; içine kapanık olmak, yoğun bir izolasyon içinde olmak, şiddete maruz kalmak, başkaları tarafından kolaylıkla kızdırılabilen bir yapıda olmak, aşırı alınganlık göstermek, kendisine rahat verilmediği veya haksızlık edildiğini düşünmek, okul başarısızlığının düşüklüğü, öfke kontrolünün yetersizliği, geçmiş yaşamında şiddet davranışının varlığı, madde kullanmak, dürtüsel olmak, çok çabuk hayal kırıklığı yaşamak ve bunu tolere etmede başarısız olmak şeklinde belirtilmektedir (Ögel ve diğerleri, 2005). Bu olumsuz risklerden birisi ve en önemlisi, aile içinde şiddete uğrayan çocukların ileride kendilerinin de birer şiddet uygulayıcısı olabileceği olasılığıdır (Ayan, 2007).

Çocukluktan sonraki dönemlerde gerçekleştirilen şiddet davranışlarının %36'sının, çocukluk dönemindeki; ebeveyn denetiminin yetersizliği, çocukların annelerinin kendilerine duydukları güven eksikliği, çocukların ebeveynsel çatışmaya, kavgaya veya saldırganlığa maruz kalmaları gibi faktörler sayesinde açıklanabilir. Konuya ilişkin olarak yapılmış araştırmaların ortaya koyduğu genel sonuçlar, fiziksel çocuk istismarının en yüksek düzeyde gerçekleştiği ailelerin, aynı zamanda geçmişte de çocuk istismarının en çok gerçekleştiği ailelerin olduğunu göstermektedir. Bu saptama, çocukluk döneminde fiziksel şiddete maruz kalan bireylerin, şiddete daha çok eğilimli hale geldikleri ve sonraki dönemlerde şiddet davranışları sergileyecekleri sonucunu çıkartılmasını sağlamaktadır (McCord, 1979: 1477-1486).

Kızmaz'ın aktarmasına göre (2006: 47-70); Stanley ve Goddard, kötü muameleye maruz kalan çocukların genelde kriminal davranışlar sergileyen ailelerden geldikleri ve sonraki süreçte çocukların da ebeveynleri gibi kriminal davranışlara katıldıklarını saptamışlardır. Bu araştırma, çocuklara kötü muamelede bulunmanın, kriminal ve anti sosyal davranışlarla ilgili ilintili olduğunu göstermiştir. Benzer biçimde Skinner ve Castle tarafından yapılan diğer bir araştırma, çocuklarına kötü davranan babaların %45'inin, sabıka kayıtlarının olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca Scott, kendi çocuklarını öldüren babaların %65'inin de daha önceden mahkûmiyetleri olduklarını saptamıştır (Kızmaz, 2006: 47-70).

Türkiye'de yapılmış sınırlı düzeydeki araştırmalarda ise, okullarda gerçekleşen şiddet olaylarının yaygın bir düzeyde seyrettiğini ortaya koymaktadır. Örneğin Ögel ve arkadaşlarının, 2004 yılında İstanbul ilinde yer alan bazı okullardaki suç ve şiddetin yaygınlığı konusunda yaptıkları bir anket çalışmasında, son bir yıl içerisinde en az bir kez kavgada bulunanların oranının, %50 civarında olduğu saptanmıştır. Fiziksel kavga sonucunda yaralandıklarını belirtenlerin oranı, %15,4 olarak belirlenmiştir. Hayatı boyunca en az bir kez başkasını yaralayanların oranı ise, %26,3 olarak saptanmıştır. Bu araştırmada ayrıca kendini güvende hissetmediği için okula devam etmediğini belirtenlerin oranı %27,8 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın bir bulgusu da, deneklerin %10'unun da çeteye girdiklerini belirtmiş olmalarıdır (Ögel ve diğerleri, 2005: 6). Türkiye'de 2006 yılının ilk 5 ayında okullarda çıkan olaylarda; 14 öğrencinin öldürüldüğü, 104 öğrenci ile 3 öğretmenin de yaralandığı bilgisi kitle iletişim araçlarında yer almıştır (Günday, 2006).

Şiddet, toplumsal ve bireysel hayatın etkileyicileri arasında en önemlisidir. Bu etkileyicinin bugün hep olumsuzluklarından bahsetmek ve antidemokratik, insanlık dışı bir davranış olduğunda birleşmek, en yaygın yaklaşım olarak benimsenmiştir. Ancak şiddetin beslendiği kaynakların tanınması ve mevcut yaşantıda karşılaşılan şeklinin tüm yönleriyle ele alınması konusu bugüne kadar çok ciddi bir biçimde incelenmemiştir. Şiddetin sosyal hayattaki çok önemli etki ve tahribatları, bireysel açıdan da oluşturduğu psikolojik çöküntüler değişik çalışmalarla ele alınmış, devam eden toplumsal yaşantımızın önemli bir parçası olan eğitim ortamlarında da yansımaları zaman zaman tartışmaları yeniden gün yüzüne çıkarmaktadır. Bu

da eğitim aktivitelerini ve eğitimle yaşatılmak istenen insan yetiştirme sanatını etkilemektedir (Adıyaman Valiliği).

Türkiye’de eğitim, aile ve spor yaşantısı içerisindeki şiddete ilişkin bilimsel çalışmaların sınırlı sayıdadır dolayısıyla bu çalışma mevcut durumun ortaya konulması açısından önemlidir. Bu araştırmayla 2007-2008 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü birinci sınıfında: 41, ikinci sınıfında: 46, üçüncü sınıfında: 46 ve dördüncü sınıfında: 66 olmak üzere toplam 199 öğrenciden araştırma evrenini oluşturmaktadır. Evrene ulaşma güçlüğü olmadığı dikkate alınarak, yöntemin de tarama modeli olması ve daha güvenilir verilerin elde edilmesi amacı ile örneklem alma yoluna gidilmeyip “kendini örnekleyen evren” (Çilenti, 1984, s.137) çalışmanın evreni olarak kabul edilerek öğrencilerin şiddet konusundaki mevcut durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Problem

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları nedir ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin bir etkisi var mıdır?

Önem

Bu araştırmanın amaçlarından birisi, geleceğin eğitimcileri olacak Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin etkisinin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınarak, konu ile ilgili tespit sonrası öğrencilere yönelik seminerlerin hazırlanmasına katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Araştırma ile şiddet faktörleri belirlenerek ailelere, eğitimcilere ve antrenörlere şiddet ile ilgili seminerlerin hazırlanmasının katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma ile mevcut öğrencilerin eğitim, aile ve spor yaşantılarında şiddete uğrama durumları belirlenmeye çalışılacaktır. Bu durumların belirlenmesi ile sorunların aşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırmadaki sınırlılıklar aşağıda belirtilmiştir.

1. Araştırmanın örnekleme 2007-2008 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 199 öğrenciyle sınırlıdır.
2. Öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddete bakışlarını etkilemesi düşünülen faktörler sadece “cinsiyet ve sınıf düzeyleri” değişkenleri ile sınırlıdır.
3. Araştırmaya ayrılan zaman bir dönem ile sınırlıdır.

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma örnekleme, araştırmada kullanılan verilerin toplanması ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin etkisinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın modeli mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan taramaya dönük bir modeldir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümündeki tüm öğrencilerdir. Araştırmada seçkisiz olarak belirlenen Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfından olmak üzere toplam 78 öğrenci bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrencilerin kişisel özellikleri ile ilgili elde edilen bulgular tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özellikleri (n = 78)

Kişisel Özellikler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	32	41.0
Erkek	46	59.0
Sınıf Düzeyi		
1. Sınıf	19	24.4
2. Sınıf	25	32.1
3. Sınıf	15	19.2
4. Sınıf	19	24.4
Ailenin Aylık Net Geliri		
1000 TL ve aşağısı	36	46.2
1001-2000 TL	10	12.8
2001-4000 TL	7	9.0
4001 TL ve yukarısı	25	32.0
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	11	14.1
Okuryazar	8	10.3
İlköğretim	34	43.6
Ortaöğretim	15	19.2
Yükseköğretim	10	12.8
Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	1	1.3
Okuryazar	6	7.7
İlköğretim	28	35.9
Ortaöğretim	32	41.0
Yükseköğretim	11	14.1

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrencilerinin %41,0’ı kadın, %59,0’ı ise erkektir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine ilişkin olarak, birinci sınıf öğrencileri %24,4, ikinci sınıf öğrencileri %32,1, üçüncü sınıf öğrencileri %19,2 ve dördüncü sınıf öğrencileri ise %24,4 oranında çalışma evreninde yer almıştır. Ailenin aylık net gelirine göre öğrencilerin %46,2’si 1000 TL ve aşağısı, %12,8’i 1001-2000 TL arası, %9,0’ı 2001-4000 TL arası ve %32,0’ı ise 4001 TL ve yukarısı aylık net gelire sahiptir. “Anne eğitim durumu” sorusuna araştırmaya katılan öğrencilerin %14,1’nin annesinin okuryazar olmadığını, %10,3’nün annesinin okuryazar olduğunu, %43,6’sının annesinin ilköğretim mezunu, %19,2’sinin annesinin ortaöğretim mezunu ve %12,8’inin annesinin ise yükseköğretim mezunu olduğunu belirtmiştir. “Baba eğitim durumu” sorusuna ise öğrencilerin %1,3’ü babasının okuryazar olmadığını, %7,7’sinin babasının okuryazar olduğunu, %35,9’unun babasının ilköğretim mezunu, %41,0’ının babasının ortaöğretim mezunu ve %14,8’inin babasının ise yükseköğretim mezunu olduğunu ifade etmişlerdir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin belirlenmesine yönelik anket uygulanmıştır. Anket Adıyaman Valiliği, Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından yapılan araştırmada kullanılan anket formu (Adıyaman Valiliği) literatür taraması ve uzman görüşü alınarak tekrar düzenlenmiştir. Anket «şiddete maruz kalma, şiddet bakış açıları ve şiddetin oluşumundaki faktörleri» belirlenmeye yöneliktir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere yönelik sorular, ikinci bölümde ise öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumundaki faktörlere yönelik sorular yer almaktadır. Araştırma verilerinin toplanabilmesi için araştırmada kullanılan şiddet konulu anket 2007-2008 eğitim- öğretim güz dönemi süresinde uygulanmıştır. Uygulama anı ve öncesinde öğrencilere anketle ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Ayrıca sonuçlarda kişi ismi kullanılarak değerlendirmelerde bulunulmayacağı, anketlere isim yazılmaması gerektiği ifade edilerek gerçekçi bir şekilde cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS istatistiksel paket programı ile değerlendirilmiştir. Anket maddeleri ile ilgili frekanslar tek tek belirlenerek, sınıf düzeyleri ve cinsiyetlerine göre ayrıştırılmıştır.

Anketteki maddelerin en çok hangi konularda yoğunlaştığının hesaplanmasında yüzdelerik yöntem kullanılmıştır. Verilerin her sınıf düzeyinde genel olarak incelenmesi amacıyla toplam değerler hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin şiddete uğrama ve şiddet konusuna bakışları ve şiddetin oluşumunda değişik faktörlerin etkisinin araştırılması amacıyla elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular tablolar haline dönüştürülüp aşağıda yorumlanmıştır.

Tablo 2: "Eğitim yaşantınızda şiddete uğradınız mı veya uğruyor musunuz? Cevabınız evet ise türünü belirtiniz?" sorusuna ilişkin dağılım (n = 78)

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim yaşantınızda şiddete uğradınız mı veya uğruyor musunuz?		
Evet	18	23.1
Hayır	60	76.9
Cevabınız evet ise türünü belirtiniz?		
Fiziksel Şiddet	8	44.4
Psikolojik Şiddet	7	38.9
İstismar	3	16.7

Tablo 2'de belirtildiği gibi, ankete cevap veren Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin %76,9'u eğitim yaşantısında şiddete uğramadıklarını belirtirken, %23,1 öğrenci ise eğitim yaşantısında şiddete uğradığını belirtmektedir. Dayak, küfür, taciz gibi fiziksel şiddete uğradığını belirten öğrencilerin oranı %44,4'tür. Aşağılama, dışlanma, utandırma gibi psikolojik şiddete uğradığını belirten öğrencilerin oranı %38,9'dur. Kullanılma, yönlendirme gibi istismar türü şiddete uğradığını belirten öğrencilerin oranı ise %16,7'dir.

Tablo 3: "Okulda kimden iddet gördünüz veya görüyorsunuz?" sorusuna ilişkin dağılım (n = 78)

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğretmen	17	70.8
İdareci	4	16.7
Arkadaş	3	12.5

Tablo 3'te belirtildiği gibi, ankete cevap veren Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin %70,8'i öğretmenlerinden iddet gördüğünü belirtirken, idarecilerden şiddet gördüğünü belirten öğrencilerin oranı ise %16,7'dir. Öğrencilerin %12,5'i ise arkadaşlarından iddet gördüğünü ifade etmiştir.

Tablo 2 ve 3'te daha çok fiziksel şiddet olmak üzere benzer oranlarda psikolojik şiddetin de uygulandığı ve büyük oranda okulda öğretmenlerin şiddet uyguladığı görülmektedir. Şiddet, bir bireyin fiziksel zarar görmesini yanı sıra gelişmesini engelleyen kasıtlı davranışlardır. (Kızmaz, 2006: 47-70). Eğitimin bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki davranış biçimlerini geliştirdiği bir kurum olması beklenirken (Çağlayan ve Fişekçioğlu, 2004, 131-132), tablo 2 ve 3'deki sonuçlar eğitim kurumlarının amaçlarının dışında fiziksel ve psikolojik şiddet içermesi ve bireylerin gelişmesini engelleyen ortamlar olması da çelişkiyi ortaya koymaktadır.

Tablo 4: "Evde iddete uğradınız mı veya uğruyor musunuz? Cevabınız evet ise türünü belirtiniz?" sorusuna ilişkin dağılım (n = 78)

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evde iddete uğradınız mı veya uğruyor musunuz?		
Evet	5	6.4
Hayır	73	93.6
Cevabınız evet ise türünü belirtiniz?		
Fiziksel iddet	4	80.0
Psikolojik iddet	1	20.0

Tablo 4'te belirtildiği gibi, ankete cevap veren Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin %93,6'sı evde iddete uğramadıklarını belirtirken, %6,4'ü ise evde

iddete u radı mı belirtmektedir. Dayak, küfür, taciz gibi fiziksel iddete u radı mı belirten ö rencilerin oranı %80,0'dır. A a ılama, dı lanma, utandırma gibi psikolojik iddete u radı mı belirten ö rencilerin oranı %20,0'dır.

Tablo 5: "Evde kimden iddet gördünüz veya görüyorsunuz?" sorusuna ili kin da ılım (n = 78)

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Babamdan	4	80.0
Annemden	1	20.0

Tablo 5'te belirtildi i gibi, ankete cevap veren Beden E itimi ve Spor Ö retmenli i Bölümü ö rencilerinin %80,0'ı babalarından iddet gördü ünü belirtilmiştir. Geriye kalan %20,0 ö renci ise annelerinden iddet gördü ünü ifade etmi tir. Tablo 4 ve 5' de görüldüğü gibi evde fiziksel şiddetin daha fazla olduğu ve annelerden daha ziyade babaların çocuklarına karşı şiddet uygulama eğiliminin daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Literatürde kötü muameleye maruz kalan çocukların da ebeveynleri gibi bu tür davranışlar gösterme eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Kızmaz, 2006: 47-70) dolayısıyla şiddete maruz kaldıklarını belirten öğrencilerin de ileride şiddet uygulamaya eğilimli olabileceğini söyleyebiliriz.

Tablo 6: "Spor ya antınızda iddete uğradınız mı veya u ruyor musunuz? Cevabınız evet ise türünü belirtiniz?" sorusuna ili kin da ılım (n = 78)

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Spor ya antınızda iddete uğradınız mı veya u ruyor musunuz?		
Evet	22	28.2
Hayır	56	71.8
Cevabınız evet ise türünü belirtiniz?		
Fiziksel iddet	10	45.5
Psikolojik iddet	10	45.5
stismar	2	9.1

Tablo 6'da belirtildi i gibi, ankete cevap veren Beden E itimi ve Spor Ö retmenli i Bölümü ö rencilerinin %71,8'i spor ya antılarında iddete u ramadıklarını belirtirken, %28,2'si ise spor ya antılarında iddete u radı mı belirtmektedir. Dayak, küfür, taciz gibi fiziksel iddete u radı mı belirten ö rencilerin oranı %45,5'tir. A a ılama, dı lanma, utandırma gibi psikolojik iddete u radı mı belirten ö rencilerin oranı %45,5'tir. Kullanılma, yönlendirme gibi istismar türü şiddete u radı mı belirten ö rencilerin oranı ise %9,1'dir.

Tablo 7: "Sporda kimden iddet gördünüz veya görüyorsunuz?" sorusuna ili kin da ılım (n = 78)

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Antrenörden	13	59.1
Seyirciden	4	18.2
Sporcudan	5	22.7

Tablo 7'de belirtildi i gibi, ankete cevap veren Beden E itimi ve Spor Ö retmenli i Bölümü ö rencilerinin %59,1'i antrenörlerinden iddet gördü ünü belirtilmiştir. Geriye kalan %18,2 ö renci seyirciden, %22,7 ö renci ise sporcudan iddet gördü ünü ifade etmi tir.

Tablo 6 ve 7'de görüldüğü gibi eğitim yaşantısında şiddete uğrama durumuna benzer olarak benzer yüzdelerde fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalındığı ve yine birebir eğitim alınan antrenörler tarafından daha fazla şiddete maruz kalındığı belirtilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Ankete cevap veren Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 1. sınıf öğrencilerinin %57,9'u kız, %42,1'i erkek, 2. sınıf öğrencilerinin %28'i kız %72'si erkek, 3. sınıf öğrencilerinin %40'u kız, %60'ı erkek, 4. sınıf öğrencilerinin %42,1'i kız, %57,9'u erkek, toplamda ise %41'i kız, %59'u erkektir. Gelir durumu 0-1000 YTL arası olanlar (%46.15), Anneleri ilköğretim mezunu olanlar (%43.60), babaları ortaöğretim mezunu olanlar (%41.02) en yüksek yüzdeye sahiptir.

Öğrencilerin %93.59'u evde şiddete uğramadıklarını, %6.41'i şiddete uğradıklarını en çok ise %80 oranla fiziksel şiddete uğradıklarını belirtmektedirler. Şiddete uğradıklarını

belirten öğrencilerin evdeki ortamlarına baktığımızda öğrencilerin babanın alkol kullanmadığı, anne ve babanın anlayışsız olduğu, anne ve babanın kavga ettiği seçenekleri dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra evde en fazla şiddetin babadan (%80) daha sonra da anneden (%20) görüldüğü de belirtilmektedir.

Aile içi şiddet, bir terbiye yöntemi olarak algılanmaktadır. Aileler arasında yapılan anketlerde 100 aileden 34' ün de şiddete başvurulduğu görülmektedir. Her iki aileden birinde çocuklar dövülmektedir. Küçükken utanca boğulan, aşağılanan, horlanan ve dayak yiyen çocuk, çevresini sürekli denetim altında tutmaya çalışır, kimseye güvenmez, diğer insanlarla sürekli olumsuz ilişkiler içine girer. Dürüst olmaz, sürekli yalan söylemeye yönelir. Aile içi iletişim kaybolur. Şiddeti bir davranış modeli olarak benimser, yetişkinlerden korkarak büyür. Oysa çocuklara zaman ayırmak zorundayız. "Elimde değil ne yapayım, sözden anlamıyor" demeye hakkımız olmadığını bilmeliyiz. Anne karnında başlayan ailedeki şiddet uygulamasını ortadan kaldırmak için aile içinde özgürce tartışma ve demokratik davranma ile katılımcılık ilkelerini geliştirip yerleştirmek gerekir (Çağlayan ve Fişekçioğlu, 2004, 131-132).

İyi bir aile; çocuğunun doğduğu günden itibaren çevresinde olup biteni fotoğraf makinesi gibi hafızasına kaydettiğini, o çocuktur daha anlamaz, akli yetmez gibi düşüncelerden uzak, çocuklara uygulanan kuralları, sınırlamaları en az düzeyde tutan ve koydukları kurallar hakkında çocuklara açıklama yapan aile şeklindedir. Sıcak, şefkatli, verdiği sözü yerine getiren ve çocuğuna destek olan ailelerin çocukları, kendi kararlarını verebilme yeteneğine sahip olurlar. Suçlu çocuklar üzerinde yapılan istatistiklerde çocuğun suça itilmesini de otoriter babanın ve annenin baskıcı, katı disiplin anlayışının yansımalarının ortaya çıktığı anlaşılmış ve belgelenmiştir. Türkiye aile içi şiddet sıralamasında Pakistan, İran ve Hindistan'dan sonra dördüncü sırada gelmektedir (Çağlayan ve Fişekçioğlu, 2004, 131-132).

Ankete cevap veren Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin %76,92'si eğitim yaşantılarında şiddete uğramadıklarını, % 23,08'i şiddete uğradıklarını en çok % 44,44 oranla fiziksel şiddete uğradıklarını, en fazla öğretmenlerinden (%70,83), daha sonra idarecilerinden (%16,67) ve arkadaşlarından (%12,50) şiddet gördüklerini belirtmektedirler. Eğitim yaşantılarında hataları olduğunda veya idarecilerinin ve öğretmenlerinin kızdıkları zaman sırasıyla daha çok konuştuklarını, hatalarını gösterdiklerini (%48,71; %56,41), daha sonra ise bağırıp çağırdıklarını (%43,58; %38,46) belirtmektedirler.

Eğitim temel sosyal kurumlardan birisidir ve genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır. Eğitim kurumu her toplumda vardır, çünkü bireyin topluma kazandırılması ve dolayısıyla toplumun sürekliliğinin sağlanması temel bir görevdir. Uygulama biçimi toplumlara göre değişebilir ama varlığı ve gereği tartışılmaz (Çağlayan ve Fişekçioğlu, 2004, 131-132).

Öğrencilerin, %71,80'i spor yaşantılarında şiddete uğramadıklarını, %28,20'i uğradıklarını, eşit oranlarda (%45,45) fiziksel ve psiko-sosyal şiddete uğradıklarını belirtmektedirler. Sporda daha çok antrenörlerinden (%59,10), daha sonra ise sporculardan (%22,72) ve seyircilerden (%18,18) şiddet gördüklerini belirtmektedirler

Spor eğitimi, fertleri ortak hayatın benzerliklerine yöneltmesi bakımından önem taşımaktadır. Aslında, eğitimin gayesi, fertleri duyarlı hale getirmektir. İşte spor eğitiminin gayesi de, fertlerin, hem fiziki, hem psikolojik gelişmelerini sağlaması, sosyal hayatta hazır ve üretken kılınması amacına dönük olmasıdır (Çağlayan ve Fişekçioğlu, 2004, 131-132). Fakat çalışmada da belirtildiği gibi spor kurumu görevlerini yerine tam olarak getirememektedir.

Evde şiddete uğrama oranı okul ve spor yaşantısı ile karşılaştırıldığında evdeki şiddete göre okulda ve sporda daha fazla şiddete uğradıklarını belirtmektedirler. Hem eğitim hem de spor yaşantısında doğrudan uygulayıcı ve eğitimi veren kişiler öğretmenler ve antrenörler tarafından şiddet uygulanması ve özellikle hem fiziksel hem de psikolojik şiddetin birlikte uygulanması her iki kurumun da çocuklar ve gelişimine destek görevlerini yerine getiremediği hatta tam tersi yönde işlediğini göstermektedir.

Çocukların ilk çevrelerinde uygulanan davranışlar onların ilerideki davranış biçimini belirlemektedir. Çocuklar şiddet uygulayan ebeveynlerini model aldıklarından dolayı, onları taklit etmektedirler (Kırbaş ve diğerleri, 2007, 177-185). Çalışma sonuçlarına göre aile, eğitim ve spor yaşantısı içerisinde fiziksel, psikolojik, istismar gibi farklı şekillerde şiddete uğrayan çocuk ve gençlerimizin de ileri de birer şiddet uygulayıcısı olabilme ihtimali unutulmamalı ve bu döngüye karşı acil önlemler alınmalıdır. Dolayısıyla bu konuda daha fazla çalışma yapılarak farklı yaş gruplarında, meslek gruplarındaki şiddete uğrama faktörlerinin ve sebeplerinin belirlenerek önlemler alınması, eğitimler ve seminerler düzenlenmesi gerekmektedir.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde, gençlerin daha sağlıklı bir ortama kavuşmaları ve şiddet konusundaki problemlerinin en aza indirilmesinde yararlı olması beklenen bazı önerilere aşağıda değinilmiştir.

Gençlere, en çok zaman geçirdikleri aile ortamında gösterilecek anlayış ve yaklaşım çok önemlidir. Sosyo-ekonomik problemlerin en yoğun hissedildiği, kültürel karmaşanın yaşama riskinin bulunduğu aile ortamının, şiddeti tetikleme özelliğini dikkate almak gerekmektedir. Özellikle eğitim seviyesinin düşük olması da konuyu daha da hassaslaştırmaktadır. Aile kavramına anlam katan ve hayat düzeninin temel ölçütü olarak kabul edilen gençlere, sağlıklı bir gelişim ortamında, eğitimlerini ve kişilik kazanımlarını destekleyici özelliğe kavuşturmak gerekmektedir.

Sevginin ve saygının hakim olduğu sınıflarda ve antrenmanlarda gençler kendilerini rahat ve güvende hissederler. Bu nedenle öğretmen ve antrenörlerin ders ve antrenman içindeki duruşu ve işleyiş biçimi güvenli bir ortamın yaratılması için önemlidir. Gençlerin olumsuz davranışlarının kaynağı öğrenilerek ve sağlıklı bir eğitim ve antrenman ortamının oluşturulması için uzmanlardan mutlaka yararlanılması da gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın; güvenli okullar oluşturulması amacıyla politikalar belirlemesi, standart ölçütler koyması, başta okul müdürleri ve öğretmenler olmak üzere bütün okul çalışanlarına şiddet ve önlenmesine yönelik çatışma çözme, arabuluculuk, olumlu disiplin yöntemleri gibi konularda eğitimler verilmesini sağlaması, etkili ebeveynlik eğitim programlarını yaygınlaştırması, çocukların sorunlarını iletebilecekleri ve çözüm üretebilecek mekanizmaları hayata geçirmesi gerekmektedir (Koçöz, 2011: 245-257).

KAYNAKÇA

- Adıyaman Valiliği, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü, İl Çerçeve Programı, *Şiddet Konulu Dokümanlar*. Adıyaman.
- AYAN, Sezer (2006). "Şiddet ve Fanatizm", *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, S. 7:2, s.191-209.
- AYAN, Sezer (2007). "Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri", *Anatolian Journal of Psychiatry*, S. 8, s. 206-214.
- ÇAĞLAYANI, Hakan Salim, FİŞEKÇİOĞLU, Bülent (2004). "Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörler", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.12, s.127-142.
- ÇİLENTİ, Kamuran (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Kadıoğlu Matbaası.
- GÜLER, Nuran, UZUN, Sultan, BOZTAŞ, Zeynep, AYDOĞAN, Sevinç (2002). "Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler", *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, S. 24 (3), s.128-134.
- GÜNDAY, Selahattin (2006). "5 Ayda 14 öğrenci Öldürüldü", *Hürriyet Gazetesi*, 13.09.2013. <http://www.yeniden.org.tr/vio/sucsiddetne.asp>, 13.10.2007.
- KIZMAZ, Zahir (2006). "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım", *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 30 (1), s. 47-70.
- KOÇÖZ, Remzi (2011). "Şiddet Üzerine", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 69(1), s. 245-257.
- MCCORD, Joan (1979). "Some Child-Rearing Antecedents of Criminal Behaviour in Adult Men", *Journal of Personality and Social Psychology*, S. 37, s.1477-1486.
- ÖGEL, Kültegin, TARI, İttr, Y. EKE, Ceyda, (2005), *Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme Kılavuzu*, İstanbul: Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği.
- ÖZÖNDER, M. Cihat, SAĞLAM, Serdar, AKSOY, Erdal, ULUOCAK, Şeref, KÖKTÜRK, Gökhan V. (2005). *İlköğretim Okullarının 7. ve 8. Sınıflarında Okuyan Öğrencilerin "Okulda Şiddet" ve "Taciz" Kavramlarına İlişkin Kavramsallaştırmaları*, Ankara: Türk Eğitim Sen.
- STUART, Henry (2000). "What is School Violence? An Integrated Definition", *ANNALS, AAPSS*, S. 567, s. 16-30.
- YAPICI, Mehmet (2006). "İnsan ve Şiddet", *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, S. 6(3), s.206-214.